

4047
14

2114 *15* *16* *17* *18* *19* *20* *21* *22* *23* *24* *25* *26* *27* *28* *29* *30* *31* *32* *33* *34* *35* *36* *37* *38* *39* *40* *41* *42* *43* *44* *45* *46* *47* *48* *49* *50* *51* *52* *53* *54* *55* *56* *57* *58* *59* *60* *61* *62* *63* *64* *65* *66* *67* *68* *69* *70* *71* *72* *73* *74* *75* *76* *77* *78* *79* *80* *81* *82* *83* *84* *85* *86* *87* *88* *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100*

IWONICZ
ZAKŁAD
ZDROJOWO-KĄPIEŁOWY.

(Podręcznik dla Podróżujących.)

DR. ADAM ŚWIRSKI,
LEKARZ ZAKŁADU.

2150

NAKŁADEM ZAKŁADU.

Drukiem L. D. Støgera w Jaśle. r. 1883.

317

I W O N I C Z
ZAKŁAD
ZDROJOWO - KĄPIELOWY.

(Podręcznik dla Podróżujących.)

DR. ADAM ŚWIRSKI,

LEKARZ ZAKŁADU.

Wydawnictwo Towarzystwa Lekarskiego
gub. Lubelskiej

NAKŁADEM ZAKŁADU.

Drukiem L. D. Støgera w Jaśle, r. 1883.

54429

and 124-1452 p. 26

Otwarcie sezonu kąpielowego dnia 1. Czerwca, zamknięcie z końcem Września.

Zamówienia na wodę, sól, żug i muł, oraz na mieszkania z przesełką zadatku, przyjmuje i natychmiast uskutecznia oraz udziela wszelkich informacji

„ZARZĄD ZAKŁADU ZDROJOWO - KĄPIELOWEGO“
W IWONICZU, POCZTA IWONICZ.

POŁOŻENIE.

Zakład leży w Galicyi wschodniej w powiecie Krośnickim na pograniczu Beskidów i tak zwanych „dołów Sanockich“ w uroczej dolinie 410 metrów nad poziom morza wzniesionej, okolonej ze wszech stron wyniosłemi, wysokopiennym bardzo rozległym szpilkowym lasem, pokrytymi górami, które zakład od przykrych i szkodliwych wiatrów chronią. Z powodu jednak obszerności doliny i bezpośredniego okolenia iglicowemi lasami, powietrze zawsze jest świeże, łagodne, miernie wilgotne i napełnione orzeźwiającą balzamiczną wonią drzew iglicowych.

KOMUNIKACYE:

Z Krakowa: (względnie z WARSZAWY lub POZNANIA) koleją Arcyksięcia Karola Ludwika do Tarnowa, dalej zaś w jednodniowej podróży powozem do Iwonicza.

Ze Lwowa: koleją Arcyksięcia Karola Ludwika do Przemyśla, dalej, w bezpośrednim związku zostającą koleją Łupkowską (Iszą galicyjsko-węgierską) do Zagórza, skąd w 4-godzinnej podróży bądź powozem, bądź też codziennie tam i na powrót kursującym wozem pocztowym od nocnego pociągu, zdąża się do Iwonicza.

Słabi, których całodniowa podróż powozem męczy, mogą z Krakowa jechać koleją na Przemyśl do Zagórza.

Z Rzeszowa: szybkowozem pocztowym, kursującym w czasie sezonu kąpielowego codziennie tam i napowrót między zakładem a Rzeszowem.

Z Węgier: koleją Łupkowską do stacji Zagórz.

Dla wygody podróżujących wysłał „Zarząd zakładu zdrojowo-kąpielowego w Iwoniczu“ powozy i podwozy pod rzeczy do wskazanych stacyj kolejowych, za poprzedniem bądź listownem bądź też telegraficznem zamówieniem: do Tarnowa najmniej 48 godzin, do Zagórza zaś najmniej 24 godzin przed oznaczonym dniem przybycia.

W Lipcu r. 1884. zostanie otwartą obecnie w budowie będąca kolej transwersalna, która przewozić będzie gości kąpielowych od wschodu i zachodu do samej miejscowości t. j. do stacji Iwonicz pół godziny drogi od zakładu odległej.

Ceny powozów i podwód:

Z TARNOWA DO ZAKŁADU:

<i>Powóz cały kryty 4 osobowy</i>	. . . . .	24 złr.
<i>Powóz półkryty 4 osobowy</i>	. . . . .	20 „
<i>Podwoda pod rzeczy</i>	. . . . .	12 „

ZE ZAGÓRZA DO ZAKŁADU:

<i>Powóz cały kryty 4 osobowy</i>	. . . . .	10 złr.
<i>Powóz półkryty 4 osobowy</i>	. . . . .	8 „
<i>Podwoda pod rzeczy</i>	. . . . .	5 „

SZYBKOWÓZ POCZTOWY DO ZAKŁADU:

<i>Ze Zagórza około</i>	. . . . .	3 złr.
<i>Z Rzeszowa około</i>	. . . . .	4 „

Wolny od opłaty pakunek 15 kilo.

TAKSA KAPIEŁOWA WYNOŚI:

od osoby 5 złr. na cały sezon.

UWOLNIENI OD TAKSY SĄ:

Lekarze, wojskowi od kapitana na dół, słudzy będący z państwem w zakładzie i biedni opatrzeni urzędowym przez starostwo potwierdzonem świadectwem ubóstwa.

URZĄDZENIA DLA WYGODY.

1. Domów mieszkalnych zakładowych 22 o przeszło 600 w znacznej części nowo umeblowanych pokojach, oprócz tych, znajduje się jeszcze przeszło 50 pokoi za obrębem zakładu w wilach prywatnych i w domach włościańskich położonych,

Ceny pokoi od 20 kr. do 3 złr. dziennie, stosownie do wielkości i umeblowania.

Pościel po większej części całkiem nowa, kompletna na dobę 25 kr.

2. Kaplica, w której codziennie w czasie pory kąpielowej odprawiają się msze św.

3. Dom zajezdny nowy piętrowy z pokojami gościnnymi, restauracją, stajniami i wozowniami,

4. Restauracye, 3 katolickie i 2 izraelskie.

5. Cukiernia i kawiarnia.

6. Bazar ze sklepami korzennymi, galanteryjnymi i bławatnemi, sprzedaż tytoniu i cygar.

7. Bióro pocztowe i telegraficzne w samym zakładzie.

8. Piekarnia, dostarczająca codziennie świeżego i doborowego pieczywa.

9. Rzeźnia, zaopatrująca zakład codziennie świeżem mięsem.

10. Chodniki wysypane drobnym żwirem i kryty chodnik obok zdrojów dla promenady w czasie niepogody.

11. Wodociągi w całym zakładzie rozprawdzone, usuwają wszelkie nieczystości, dostarczają na wypadek pożaru taką obfitość wody, że najsilniejszy pożar, mógłby być za kilka chwil zalany, zasilają nareszcie ciągle bijący wspaniały wodotrysk, który dla oka sprawia miłą grę barw i światła, a w dnie skwarne powietrze znacznie odświeża i ochładza.

12. Fiakry każdej chwili do wynajęcia.

13. Zakład fotograficzny.

14. Fryzyer cyrulik, praczki i szwaczki.

ROZRYWKI I PRZYJEMNOŚCI.

1. Doborowa orkiestra, koncertująca 2 razy dnia po 2 godziny.

2. Wielka i nader ozdobna sala balowa dla koncertów, odczytów i zabaw tańczących.

3. Teatr.

4. Czytelnia gazet i wypożyczalnia książek.

5. Dwa fortepiany w osobnych pokojach.

6. Sala bilardowa i do gier towarzyskich.

7. Promenady rozległe i dobrze utrzymane w cienistych, okalających zakład, iglicowych borach. Bliższe wycieczki piesze: do wyższej gloriety, Bełkotki, Lubatówki i na łysą górę. Dalsze powozami: do Dukli, do pustelni św. Jana z Dukli, na górę Cergowską, jako najwyższy punkt w okolicy, do ruin starego zamku w Odrzykoniu i do kamiennych kolosów „Prządkami“ zwanych, do Krosna, miasta powiatowego nader ciekawego z powodu swej starożytności i słynnych grobów Auny i Stanisława Oświecimów. Do Rymanowa i wielu innych uroczych miejscowości, w które okolica Iwonicza obfituje.

ŚRODKI LECZNICZE.

1. Woda z dwóch źródeł Iwonicznych.

a) ZDRÓJ KAROLA, silna szczawa słono-alkaliczna Jod i Brom zawierająca.

b) ZDRÓJ AMELII, szczawa jodowo-żelazista.

2. Woda ze źródła żelazistego, używana prawie wyłącznie tylko do kąpiei i natrysków.

3. Kąpiele ciepłe wanienne słono-jodowe w łaźniakach I. II. i III. klasy. Łazienki I. kl. z miedzianymi wannami urządzone z całym komfortem zagranicznym.

CENA

kąpiei ciepłych waniennych słono-jodowych ze źródeł

Karola i Amelii:

DLA DOROSŁYCH:

I. kl.	1 złr. — ct.
II. kl.	— „ 70 „
III. kl.	— „ 50 „

DLA DZIECI:

I. kl.	— złr. 60 ct.
II. kl.	— „ 50 „
III. kl.	— „ 30 „

4. Kąpiele żelaziste w łaźniakach tychsamyh, cena o 10 ct. wyższa od słono-jodowych.

5. Kąpiele obojętne w osobnej na ten cel łaźnie, cena 70 ct.
6. Kąpiele iglicowe, cena 1 złr. 20 ct.
7. Łaźnia parowa, cena od osoby 70 ct.
8. Kąpiele borowinowe urządzone odpowiednio wszelkim wymaganiom umiejętności i wygody. Cena kąpieli 1 złr. 60 ct.
9. Kąpiele natryskowe zimne i letnie z wanną, cena 70 ct.
10. Kąpiele nasiadowe zazwyczaj w godzinach popołudniowych.
11. Pływalnia i kąpiele zimne rzeczne w 6 osobnych umyślnie na ten cel urządzonych gabinetach. Cena kąpieli w pływalni 10 ct. w osobnym gabinecie 20 ct.
12. Wziewalnia gazu bagiennego, oraz wszelkie aparata do wziewania (inhalacyi) środków lekarskich i pneumatyczny aparat Waldenburga.
13. Żentyea, codziennie świeżo przyrządzana i mleko przy zdrojach.
14. Apteka.
15. Wszelkiego rodzaju wody mineralne.
16. Dwóch lekarzy zdrojowych.
17. Zakład gimnastyczny, zostający pod przewodnictwem nauczyciela gimnastyki i pod nadzorem obu lekarzy zdrojowych.
18. Dom ubogich z 12 łózkami dla biednych chorych obojga płci, dla których właściciel zakładu JW. Hr. Michał Załuski bezpłatnie kąpiele udziela, lekarze zaś zdrojowi wszelką pomoc lekarską niosą.
19. Przetwory chemiczne ze zdrojów lekarskich wyrabiane: sól i ług. Sól w słojach po pół i 1 kilo. Cena soli 1 kilogram 2 złr. ługu zaś liter 1 złr. 50 ct.
20. Muł na okłady, 1 liter 20 ct.

KLIMAT

jest łagodny, jednostajny i miernie wilgotny; okalające góry chronią od szkodliwych wiatrów, dlatego też także chorzy na płuca znacznej ulgi tu doznają.

Średnia ciepłota powietrza: w Czerwcu 18·83, w Lipcu 17·00, w Sierpniu 17·92, we Wrześniu 15·10.

ROZBIÓR CHEMICZNY WÓD IWONICKICH ZE ZDROJÓW

KAROLA I AMELII

dokonyany przez *Dr. RADZISZEWSKIEGO*, prof. chemii na uniwersytecie Lwowskim w r. 1876.

ZDRÓJ KAROLA :

W 1000. CZĘŚCIACH ZAWIERA :

Chlorku sodowego . . .	8·00667591
Chlorku potasowego . . .	0·07971480
Bromku sodowego . . .	0·03647958
Jodku sodowego . . .	0·02400700
Węglanu sodowego . . .	1·63589453
„ litowego . . .	0·01896960
„ wapniowego . . .	0·21547700
„ strontowego . . .	0·01221600
„ barowego . . .	0·01941000
„ magnowego . . .	0·08461200
„ żelazawego . . .	0·00594500
„ manganowego . . .	śląd.
Kwasu krzemowego . . .	0·02383000
Boranu sodowego . . .	znaczny śląd.
Fosforanu glinowego . . .	śląd.
Ciał organicznych nietlotnych . . .	0·07144730
Błąd analityczny i ślady . . .	0·19767828

R a z e m 10·42235000

Bezwodnik węglowy potrzebny do utworzenia dwuwęglanów	0·86546710
Dwuwęglan ammon. . . .	0·01408560
Bezwodnik węglowy istotnie wolny	0·56274370
Gaz bagienny	0·02293980
Azot	0·00930110

Suma wszystkich składników 11·89688730

ZDRÓJ AMELII

W 1000 CZĘŚCIACH ZAWIERA :

Chlorku sodowego	6·74278660
Chlorku potasowego	0·06746270
Bromku sodowego	0·01748530
Jodku sodowego	0·01361652
Węglanu sodowego	1·29231951
„ litowego	0·01643990
„ wapniowego	0·20221800
„ strontowego	0·01026900
„ barowego	0·01921000
„ magnewego	0·07327200
„ żelazawego	0·00956910
„ manganazowego	śląd.
Bezwodnika krzemowego	0·02166600
Boranu sodowego	znaczny śląd,
Fosforanu glinowego	śląd.
Ciał organicznych nietlotnych	0·13204060
Błąd analityczny i ślady	0·20281277
<hr/>	
R a z e m	8·82010000
Dwuwęglanów ammon.	0·01340294
Bezwodnik węglowy potrzebny do utworzenia dwuwęglanów	0·68482610
Bezwodnik węglowy istotnie wolny	0·28023780
Gaz bagienny	0·01757610
Azot	0·00823690
<hr/>	
Suma wszystkich składników	9·82437974

Woda ze źródeł Iwonickich KAROLA I AMELII, rozse-
laną bywa po wszystkich krańcach Europy w pakach po 40 i 20
flaszek po cenach: paka wody 40 flasz. . . . 11 złr. — ct.
pół paczki wody 20 flaszek . . . 5 „ 50 „

Prywatnym osobom przesła także zakład wprost wodę w
łościach najmniej 10 flaszek za przesłaniem całej należności,
lub też zadatku i za pobraniem pocztowym reszty należności.

Nadmienić tu wypada, że napełnianie flaszek wodą Iwonicką
odbywa się za pomocą maszyny wynalezionej i zrobionej przez
Pana R. Maucha inżyniera i c. k. nadwornego fabrykanta we
Wiedniu, która chroni najzupełniej od naleciałości pyłu części
organicznych i ulatniania się gazu. Maszyna ta jest także w ruchu
w czasie picia wody u źródeł, napełniając podstawiane kubki,
czyniąc przez to zbytecznem dawniej używane, czas zabierające i
nużące czerpanie wody. Słowem rzecz można, że właściciel JW,
Hr. Michał Załuski nieszczędzi kosztów i usilnych starań, a Dyre-
ktor zakładu W Pan Teofil Uleniecki trudów, aby zakład pod każdym
względem podnosić i ulepszać, tak że dziś już zakład w Iwonicy,
może śmiało ze zagranicznymi zakładami, tak co do środków leczni-
czych jak i komfortu konkurować.

SLABOŚCI,

W KTÓRYCH WSKAZANE JEST UŻYCIĘ WÓD

IWONICKICH:

I. Żoły (skrofuły) wszelkiej postaci, od lekkich obrzmiń warg,
aż do pruchnienia i martwicy kości (caries, necrosis.)

II. Zadawnione wypociny bezzapalne, osobliwie gośćcowe i dnawe.

III. Cierpienia narzędzi płciowych niewieścich, jako to: mięszo-
we zapalenie macicy, (metritis chron) Wypociny pozostałe po spra-
wach zapalnych okółomaciczych (peri et parametritis.) Długotrwałe
zapalenie śródmaciczne (Endometritis.) Włukniaki macicy (fibroma

uteri.) Długotrwałe zapalenia jajników oraz torbiele tychże. Zboczenia w miesiączkowaniu.

IV. Choroby skórne: wyprysk (eczema), łuszc (psoriasis), strupienie woszczynowate (favus) przewlekła i często powtarzająca się róża i t. d.

V. Późne postacie kiły, tudzież upośledzenie odnowy ustroju, bądź skutkiem kiły, bądź też skutkiem nadużycia przetworów ręciowych.

VI. Obrzmienia wątroby i śledziony pozimniczne.

PRZEPISY DYETETYCZNE

w najogólniejszych tylko zarzysach treścić się tutaj dają:

Pokarmy powinny być pożywne lecz łatwo strawne, przeważnie mięsne i mleczne, chociaż potrawy mączne i jarzyny nie są całkiem wykluczone. Spożywanie pokarmów, najlepiej jest ograniczyć do trzech razy dziennie, a wieczerza niech będzie wczesna i nie zbyt obfita.

Napoje rozgrzewające, kawa, herbata i owoce, chociaż w ogólności nie są wzbronione; użycie ich jednak stosuje się do indywidualności i cierpienia.

Potrawy rybne, zbytne korzenne, mocno kwaśne, tudzież sałaty i lody całkiem są wzbronione.

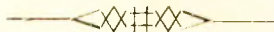
Ruch mierny na świeżem powietrzu lecz bez umęczenia, swobodny umysł, nienużące rozrywki i wczesny spoczynek, przyczyniają się znakomicie do uzdrowienia.

Odzież powinna być ciepła, osobliwie po kąpieli, zastosowana zresztą do ciepłoty powietrza.

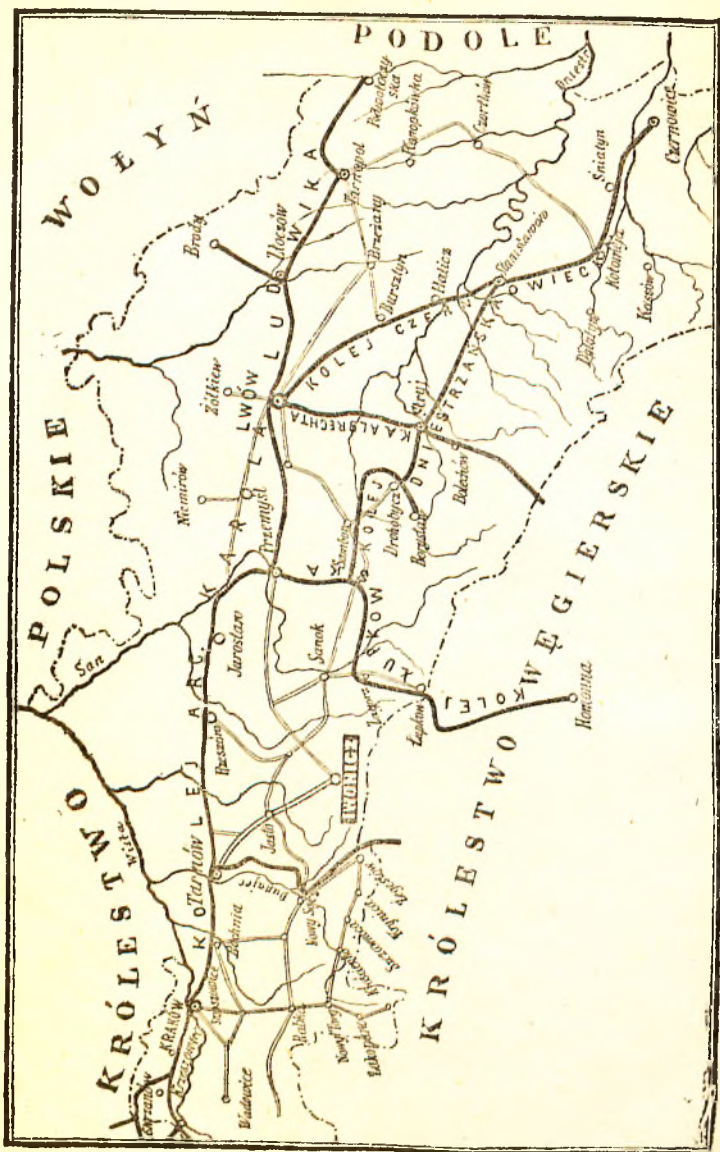

UWAGA :

Sądę, że nie będzie od rzeczy, jeżeli na jedną okoliczność zwrócę tu uwagę tak panów lekarzy ordynujących, jako też publiczności: Praktykuje się do tychczas, że największa ilość gości szukających pomocy u zdrojów w Iwoniczu, zjeżdża się dopiero około 1. Lipca i bawi do 15. Sierpnia. Skutkiem tego następuje nieraz przepełnienie; dają się słyszeć najczęściej niezasadnione skargi na brak dogodniejszych pomieszczeń, drożyznę i t. d., podczas gdy Czerwiec i Wrzesień, miesiące w naszym klimacie nadzwyczaj miłe, pogodne i łagodne, rażą pustkami. Czyż nie byłoby więc lepiej, podzielić sezon kąpielowy na 3 okresy, z których pierwszy i ostatni byłyby równie ożywione jak i środkowy. Goście zyskali by na wygodzie, a zakład byłby w możności wszelkim, nawet wybrednym wymogom publiczności zadość uczynić. Zarząd zakładu powodowany humanitarną myślą, postanowił w pierwszym i ostatnim okresie sezonu niżyc ceny mieszkań, aby umożliwić pobyt u wód nawet i mniej zamożnym rodzinom.

BIBLIOTEKA
AKADEMII MEDYCZNEJ
W LUBLINIE

54 429